

Taina Värri

AUTO- FOKUS

optimyst

Taina Värri

AUTOFOKUS

-Tätä ei voi keksiä!

-Kyllä voi.

Kirjan henkilöt ja tapahtumat ovat kuvitteellisia.

*Kiitos Marketta "Naru" Rentola,
ilman oivaltavaa tukeasi tämä kirja ei olisi tässä.*

*Kiitos Ina Ruokolainen, Meri Nykänen ja
Sanna Wirtavuori saamistani palautteista sekä
Anukaisa Alanen, joka teki "sitä" pilkkujen kanssa.
Virheet ovat silti minun.*

Kannen piirros: Discomedusae, Ernst Haeckel 1904.

*Nimikkeen automaattinen analysointi tietojen, erityisesti mallien,
trendien ja korrelaatioiden, saamiseksi tekijänoikeuslain 13b §
"tekstin- ja tiedonlouhinta" mukaisesti on kielletty.*

Kannet ja sisältö © Taina Värri / Optimyst 2025
Kustantaja: BoD · Books on Demand,
Mannerheimintie 12 B, 00100 Helsinki, bod@bod.fi
Kirjapaino: Libri Plureos GmbH,
Friedensallee 273, 22763 Hampuri, Saksa

ISBN: 978-952-80-9709-9

*Useimmilla planktisilla eliöillä
on keijuntaa edistäviä ominaisuuksia,
kaasurakkuloita, öljypisaroita ja hyytelövaippoja.
Myös eliön muodolla ja sen aiheuttamalla vastuk-
sella on tärkeä merkitys.*

*-Green-Pajanen-Soulanto, Marjut Räsänen:
Merenranta kutsuu*

I Just Wanna Tell You How I'm Feeling.

-Rick Astley

Vedin lisää värivoidetta. Flunssa tikitti vielä takaraivossa ja kuukautiset murjoivat mieltä ja mahaa mutta halusin ulos. Torstai-ilta ei ollut mitenkään maailman paras baari-ilta, mutta Killi oli kutsunut minut jonkin lehden bileisiin Kappeliin. En kokenut kuuluvani urbaanin kulttuurin trendikkääseen etujoukkoon, mutta keräsin rippeeni vällyn alta ja ryhdyin toimiin. Huonotkin bileet kelpasivat, jos vaihtoehtona oli itsesääli, kattoon tuijottelu, räkäpallujen tarhaus ja tunkkaiset trikoot.

Yläosaksi valitsin tiukan mustan paidan ja sen alapuolelle yhtä tiukan mustan minihameen, jota kiersi jonkinlainen pörheä tutu-viritys. Tupeerasin ja lakkasin vielä hiukset pystyyn. Näin. Nyt kukaan ei huomaisi rohtuneita nenämpieliä ja vetisiä silmiä.

Killillä oli bileissä velvoitteita, joten sain selvitä sisään omin neuvoin. Järkälemäinen ovimies hyväksyi nimeni, kuittasi minut sisään ja askelsin päättäväisesti kohti salia. Pujotellessani kohti ilmaista viinaa ohitin porukan, josta yksi toimittaja vaikutti jostain rokkijutuista etäisesti tutulta. Olin jo päässyt seurueen ohi, kun hän kutsui minua nimeltä.

-Sinisiipi!!!

Outi, se kai se nimi oli, lähestyi minua käsi ojossa.

-Päiväperhonen! Mitä kuuluu?

Ennen kun ehdin vastata yhtään mitään, joku toinenkin ojensi kätensä. Puristin ja ravistelin sitä niin kuin tapoihin kuului, esittäydyin ja tartuin seuraavaan. Kolmannen käden toisessa päässä odotti yllätys. Jostain roskiksesta haalittu puvuntakki, rillit ja hilpeä ilme. Kaikenlaista olin tässä elämässä nähnyt, mutten vielä konsaan tuollaista.

-Ilpo.

-Sini.

Irrotin hitaasti käteni. Katsoimme toisiamme silmiin. Käännähdin äkkiä ja jatkoin matkaa. Minullahan oli päämäärä! Jaloissa tuntui tärinää ja sitä peittääkseni lisäsin vauhtia. Jokin tynnyrintapainen häämötti etuvasemmallalla. Aah, tynnyrissä oli jäitä ja jäissä lillui pieniä kuo-huviinipulloja! Nappasin yhden, hymyilin kyypparille, joka hymyili väsyneesti takaisin, narautin korkin auki ja otin huikan.

Tanssilattialla oli varhaiseen ajankohtaan nähden jo kiitettävästi liikettä. Killi huiskutti vilkkuvien valojen toiselta puolelta ja suuntasin sinne. Matkalla otin kokeeksi pari tanssiaskelta.

-Haa, herranen aika mikä hame!!!

Killi hymyili kaikilla sadoilla hampaillaan ja antoi samalla ohjeita parille tarjoilijalle.

-Odotas ihan pieni hetki, mä olen kohta vapaa ja sit tanssitaan!

Imaisin odottaessani pullon tyhjäksi ja keinuin hiljaa musiikin mukana. Hain tynnyristä toisen pullon, hymyilin kyypparille, joka ei hymyillyt takaisin ja palasin tanssilattian reunaan. Tyylejä oli yhtä monia kuin tanssijoita. Ilmakitaristit, rytmitajuttomat, seisoskelijat, mielestään

sensuellit, villi-ihmiset ja rytmitajullaan briljeeraajat. Itseni luokittelin sensuelliksi rytmitajullaan briljeeraavaksi villi-ihmiseksi.

I Wanna Dance With Somebody lähti soimaan. Kalautin puoliksi juodun pulloni märälle pikkupöydälle ja liityin laiskasti tanssivaan, vielä harvakkoon joukkoon. Musiikki vei ja minä melkein vikisin. Olin uppoutuneena omaan erinomaisuuteeni, kun vaistosin näkökenttäni laidalla outoa liikettä. Rillitunkio. Se Ilpo. Käännyin hiukan pois päin peittääkseni hämmennykseni. Tässä biisivalinnassa ei ollut mitään viestiä, olin enemmänkin *Dancing With Myself* -tuulella, mutta sinnikkäät rillit ilmestyivät uudelleen eteeni ja kirpputori seurasi perässä.

Aijai.

Onneksi musiikki vei minua niin voimakkaasti, että pystyin piileskelemään sen sisällä. Rillipään tanssityyliä en pystynyt luokittelemaan. Onneksi se ei ollut ilmakitaristi. Hahmo keikkui siinä edessäni ja kun biisi vaihtui hitaaseen, hän tarttui minua kädestä ja lähti kohti ovea. Erotin tanssilattian toiselta laidalta vain Killin ällistyneen naaman, kun minua vietiin. Kohotin olkapäitäni ja kulmiani, minkäs teet? Narikasta selvittiin sekunneissa ja sitten olimme ulkona.

-Mulla ei ole yöpaikkaa täällä Helsingissä.

Vai sellaista.

-No, jos haluat säästää kustannuksissa, niin mun keitiön lattialle mahtuu kyllä, totesin kylmästi.

Kai siellä oli juuri ja juuri neliön verran lattiatilaa, johon käpertyä. Tämä kirppusirkus ei ollut koolla pilattu.

-Ei kun mä haluan tulla nukkumaan sun sänkyyn. Sun kanssa.

-Ai, sulla on *Wuolletta*!

Kirppis seisoj vinossa, pää kallellaan kirjahyllyni edessä ja osoitteli ihastusta teeskennellen pientä koiransyömää sanakirjaani.

-Ja *Allardtia*!!!

Sitten syleiltiin. Sitten säteiltiin. Sitten kaaduttiin jalattomalle runkopatjalle suorin vartaloin kerien.

-Tuota noin, mulla on kuukautiset...

Teimme mitä oli tehtävissä ja nukahdimme hikisenä kasana.

Heräsin siihen, kun mies haparoi jotain lattialta.

-Mun päiväkirja! Älä ota sitä!!!

Ilpomies kamposi näkyviin Andy Warholin päiväkirjan. Olin lukenut sitä iltaisin ja päässyt sivulle 312. Jäljellä oli enää 495.

-Ei täällä oo mitään päiväkirjaa.

Oma päiväkirjani oli kuosiltaan siveä kukallinen kouluvihko ja siinä oli 40 sivua. Sisältö oli vähemmän siveää, joten vihkonen oli todennäköisesti ryöminyt häpeissään patjan alle.

Nousin ja hipsin keittiöön. Kaapit olivat tyhjät. Jääkaapissa oli puoli pulloa viikon vanhaa kokista.

Guatemalan verta.

Mistähän tuokin nyt tuli mieleen? Pöydällä kulhossa makasi muutama rikkinäinen kaurakeksi. Laadin niistä runsaan ja maittavan aamiaisen ja tasapainoilin aarteeni kanssa takaisin vuoteen luo.

-Aa, Guatemalan verta, ihanaa!

Tuijotin mykistyneenä, kun mies ahtoi keksit suuhunsa, kulautti kokiksen perään ja hymyili säteilevästi.

Tästä niitä lauluja tehtiin.

Tämä oli nyt Sitä.

Tämä oli Se.

Se hyppeli housuja jalkaansa kiskoen työpöytäni ääreen. Piirustuslehtiön päällimmäiseen arkkiin se vetäisi suurella kädellä nimensä ja numeronsa. Sitten se näytti siltä kuin sen pitäisi lähteä.

-Mun juna lähtee.

Vatsassa muljahti.

-Mä voin tulla saattamaan.

Asemalla se katsoi minua silmiin.

-Rakennan sin sydämeesi taloa.

Sitten se oli poissa.

Kului viikko. Olin pyytänyt Killin lounaalle, koska minun piti valita parhaat ruudut kuvaamistani perhetilanteista. Tulossa oli opaskirja ja halusin jonkun muunkin katsovan kuvia ennen kuin toimittaisin ne eteenpäin. Ensimmäiset valinnat teimme annostiskillä, lihapullat ja muusi, kaksi kertaa.

Asetuimme mukavasti ja aloimme kauhoa. Killi oli viihtynyt kotona yllättävän monta iltaa. Dramaattisimmat kuulumiset käsittelivät pyykissä tuhoutuneita sohvatyydyn päällisiä. En uskaltanut kysyä.

Killi vilkuili ympärilleen. Saihan sitä silti katsella muita. Sitten huomio siirtyi minuun.

-Mitäs muuta?

-Eipä oikein mitään, sitä tavallista. Rahat loppu ja murju sekasin.

-No siinähan nyt ei ole mitään uutta. Oletko sä ikinä harkinnut esmes töihin menemistä?

-No mut mähän teen töitä koko ajan! Tai siis aina kun niitä on. Ei kuvaajille ole hirveästi kuukausipalkkaisia duuneja. Ja oonhan mä nytkin töissä.

-Niin joo, onhan se niinkin. Mut tää lounastauko ei taida olla mitenkään tuottavaa toimintaa...

-Onhan tää. Henkisesti ja fyysisesti ja ehkä ammatillisestikin, etenkin jos mä saan sulta jotain kullanarvoisia kommentteja. Noista kuvista siis.

Lapioimme hetken lihapulliamme.

-Pitäis perustaa yritys, jos meinaa tosissaan alkaa elää näillä duuneilla.

-Niin joo, sullahan on kokemusta...

Killi katsoi minua vakavana.

-Ai niin se faijan juttu. No joo. Joka kevät mutsi puhui niistä tulppaaneista, jotka se oli istuttanut sinne pihaan. Mitään muuta mä en siitä hommasta tiedä. Enhän mä edelleenkään tiedä kumpi oli ensin, konkurssi vai viina. Vai avioero. Näistä ei meillä kahvipöydässä ruperteltu. Ei meillä kyllä ollut sitten enää kahviakaan. Eikä pöytää.

-Mut eikö sua rasita tuo epätietoisuus? Ethän sä voi suunnitella mitään tuon varaan. Sä oot, mitä, kolmekymmentä? Aikuinen ihminen.

-Ei mua epätietoisuus rasita. Enemmän mua rasittaa, jos kaikki on lyöty lukkoon kuukausiksi tai vuosiksi. Mä tykkään oikeasti enemmän siitä, kun asiat on auki. Silloin kaikki on mahdollista.

-Miten niin? Eihän tuo nyt voi olla mikään auvoinen onnela. Vai onko muka?

-No totta kai joka jutussa on omat rasihteensa. Keikka-duunissa se on se, kun pitää joka kerta jotenkin vakuuttaa ihmiset osaamisestaan ja lunastaa ja järjestää se tila ja tilaisuus ja oikeus tehdä työtään hyvin ja samalla saada kaikki tyytyväisiksi, joskus monta kertaa päivässä. Tilat ja valot ja aikataulut vaihtelee. Ja ne ihmiset ja niiden mielentilat. Jokainen keikka alkaa aina nollasta ja se menee sit suunnilleen aina saman kaavan mukaan. Se juttu on kokonaan mun varassa. Epäonnistuminen ei ole

vaihtoehto. Mut tätä mä haluan tehdä. Se on mulle niinkuin hengittäminen, itsestään selvää ja välttämätöntä. Eikä se painekaan haittaa. Useimmiten tulee onnistunut olo just siitä, kun pystyy peittoamaan olosuhteet. Kaikki se hääääminen tähtää siihen, että saadaan se paras kuva.

-Niin joo. Ymmärrän kyllä tuon pointin. Mut on toi silti tavallaan aika lyhytjänteistä. Entäs kun sä oot vanha?

-En mä mieti niin pitkälle. Vähän sellainen Rokan Antti-juttu. Asialliset hommat kohtaa Ellun kanat. Enemmän mua ahdistaisi jumittua yhteen ja ainoaan työpaikkaan loppuiäkseeni. En mä ole ikinä haaveillut tiilitalosta tai labradorinnoutajasta tai nähnyt itseäni morsiamena. Kaikki ne voi kadota sekunnissa. Ja aikuinen on mulle vähän ruma sana.

-Mä en varmaan kestäis tota stressiä...

-Oishan se tietysti joskus kiva, että ei aina tarvis arpoa kaupassa ruuan ja filmin välillä. Jotenkin kaikki silti aina järjestyy. Puhelin soi ja yhtäkkiä kaikki on taas mahtavaa. Ainakin hetken aikaa. Ja eri ihmiset kestää kai sit erilaisia stressejä. Se on vähän niinkuin valinta. Mä en varmaan kestäis sun stressejä. Niinkuin nyt vaikka ne sohvatyynt. Ja ei mulla oikein oo muuta vaihtoehtoa, jos mä haluan tehdä tätä duunia. Kuvatessa mä en ajattele mitään muuta, silloin on maailmassa kaikki hyvin. Ja vielä silloinkin, kun mä katson ne kuvat läpi. Ja silloin kun ne on painettu lehteen. Että onhan tässä onnenhetkiä.

-Mun maailmassa taas kaikki on hyvin, kun me saadaan meidän kämpän lainaa lyhennettyä ja päästään lomilla reissuun.

-Sepäs se, me ollaan erilaisia. Jos vielä miettii tota mun duunia, niin omana itsenäni mä en ikinä pääsisi niihin paikkoihin missä mä valokuvaajana olen hyvin tervetullut. Ei mua hetkauta mitkään suurlähetystöjen Fourth of July-kekkerit mutta onhan niissä jännä käydä. Mua kätellään ja mulle hymyillään ja siitä vielä maksetaan. Kyllä se arki tulee heti Valintatalon kassalla sitten kun olen ihan pohjasakkaa sen kolmen markan budjettini kanssa. Tai pankissa, kun käyn kyselemässä tilin saldoa. Ei ole ikinä tylsää, kun elämästä puuttuu se normaali keskiosa. Toisaalta, viimeks kun kävin HOPissa, niin henkilökunta suunnilleen nousi seisomaan, heitteli serpentiinejä ja aplodeerasi kun mulla oli tilillä rahaa. Ne tuntee jo mut ja kannustaa.

-Niin kai sitten. Mut nyt on ainakin mahat täynnä.

-Joo, ja mulla on filmiä! Tässä kirjaduunissahan on jatkuvuuttakin, kun samaa perhettä käy kuvaamassa mo-
neen kertaan. Ja mä tunnen noi tyypit. Kavereiden lattioilla konttaaminen on aina hitusen helpompaa.

Nostin likaiset lautaset ja puisen ketsuppi-sinappitelineen viereiseen tyhjään pöytään, hinkkasin kastikkeet pöydästä paperiservettiin ja levitin kuvat pöydälle. Perhekirjasta oli tarkoitus tehdä positiivinen ja perhemyönteinen. En ollut kaikkiiin kuviin tyytyväinen ja pahoin pelkäsin, että asiakas olisi samaa mieltä.

Hyväkin kuvaaja on vain ihminen. Olin tallentanut filmille pienen Santun ottamat ensiaskeleet ja ehkä jopa ollut vaikuttamassa niihin. Lapsi vaistosi intensiivisen kiinnostukseni ja rohkaistui kannustavista ilmeistäni. Vauvasta kehkeytyi taapero sillä siunaaman hetkellä, kun se irrotti otteensa pöydänjalasta ja vaappui

luokseni. Yhden perhetapahtuman olin sentään saanut aikaan.

Tunnelma lähes kaikissa kuvissa oli silti synkkä ja ankea. Perheessä leijui jokin väsynyt pimeys, jota tavanomaiset keinoni eivät saaneet hetkeksikään väistymään. Oli tarkoitus kuvata hyvää arkea, mutta koti ei ollut suopeallakaan asteikolla kuvausmyönteinen. Koko hommaa leimasi satunnaisuus, välittämisen puute, keskeneräisyys ja pettymys. En parhaalla tahdollanikaan ollut saanut perheen äidistä irti yhtään hellää, rakastavaa tai kannustavaa ilmettä.

Kuvaaja pystyi vaikuttamaan lopputulokseen valaistuksella, kuvaussuunnilla ja ratkaisevilla reagoinneilla oikeaan aikaan, mutta joskus se oli mahdotonta, jos pientäkään hiekanjyvää ei ollut. Helmi ei synny tyhjästä.

Kuvausten jälkeen perheet saivat nipun kuvia muistoksi. Näihin valokuviin oli valitettavasti tallentunut se todellisuus, joka ei sopinut perhealbumiin. Killi oli samaa mieltä:

-Ehkä näistä tulis joku Mustan Raamatun tyyppinen...? Omiin kuviinsa Killi sentään vaikutti tyytyväiseltä. Olin kuvannut hänet saadakseni rullan täyteen ja lempeästä tuijottelusta päätellen kuvat olivat erittäin onnistuneita.

Ulkona paistoi aurinko. Huume-Hilkka loisti lööpeissä. Killi lähti ostamaan ukolle saunaolutta ja itselleen papiljotteja ja minä suunnistin Kallioon.

1980-luvun Helsinki.
Nuori valokuvaaja Sini etsii
itseään ja löytääkin,
vaikka ei aina välttämättä sieltä
mistä oli tarkoitus.
Autoradiossa soi Wham ja
kehtolauluna Hanoi Rocks.

9 789528 097099